

Dimensie

Herkenning en vervreemding

Relatie tussen deze dimensie en CKV

In hoeverre moet kunst je uit je comfortzone halen en je nieuwe perspectieven laten zien? Hoe belangrijk is de eerste indruk van een kunstwerk voor je? Haak je weleens af wanneer je kunst niet meteen herkent en begrijpt? Soms wil de kunstenaar bewust afwijken van de mainstream-cultuur. Waarom? Wat zegt ons dat over kunst? Of over onze samenleving? Of over de rol van de kunstenaar?

Deze dimensie is ook mogelijk te linken aan: *traditie en innovatie; schoonheid en lelijkheid; feit en fictie.*

Sfeerbericht

Digitaal spanningsveld

Is het niet opmerkelijk dat schilderijen van bergen in de Alpenhut hangen en dat zeegezichten vooral te zien zijn in de havencafés? Kennelijk wil je dat wat je herkent om je heen hebben! Maar kunst is niet alleen herkennen, kunst wil ook vervreemden. Een handtas van koeien- of varkensleer is een gangbaar gebruiksvoorwerp. Maar wat als die tas gemaakt is van de huid van een kat? Waarom beschouwen we de kattentas van Tinkebell als kunst? Of? Past een dergelijke tas wel binnen de esthetiek?

De firma Vlisco uit Helmond produceert al anderhalve eeuw Afrikaanse stoffen. Kunstenaars, vormgevers en ambachtslieden inspireren elkaar wat het gebruik ervan en de designs betreft. Die designs vertellen als het ware over het dagelijks leven en de tijdgeest. Soms haken de stoffen aan bij de maatschappelijke agenda of bijzondere gebeurtenissen. Zo is er naar aanleiding van het bezoek van de Obama's aan Afrika een stof ontworpen met als titel: Le sac de Michelle Obama. Beeldend ontwerper Yinka Shonibare gebruikt ook herkenbare beelden en materialen voor zijn installaties. Hij ontleent de beelden aan beroemde schilderijen uit de 18de eeuw! Door die beelden aan te kleden met kleurrijke Afrikaanse stoffen ontstaat een vervreemdend effect. Kunst is op deze manier herkenbaar en vervreemdend tegelijk. Waarom combineert hij hedendaagse stoffen met kunstwerken uit de 18de eeuw? Wat is hier de bedoeling van de kunstenaar?

Mogelijke opdrachten en/of onderzoeksvragen naar aanleiding van dit sfeerbericht

- Vergelijk het schilderij van Fragonard *The Pursuit* met de gelijknamige installatie van Shonibare. Waar is er sprake van herkenning en vervreemding? Welke vragen roept het bij je op?
- Welk effect zou Shonibare hier willen bereiken?
- Is hij daar volgens jou in geslaagd? En licht je antwoord toe.
- Bekijk meerdere voorbeelden van Vliscostoffen. Kies een maatschappelijk thema en ontwerp op grond hiervan met elkaar een eigen stof.

Concrete opdrachten

- Maak een overzicht van vijf actuele tentoonstellingen. Inventariseer de thema's van de tentoonstellingen en geef aan waar ze bij jou herkenning of vervreemding oproepen. Leg je bevindingen voor aan je klasgenoten. Waar zitten de verschillen en de overeenkomsten? En wat betekent deze uitkomst? Wat zegt dat over het ervaren van kunst?
- Een mogelijke onderzoeksvraag (vanuit ScEPTED-factoren)
Demografisch:
Soms krijgen bestaande gebouwen een nieuwe bestemming, denk aan bijvoorbeeld de Broerenkerk in Zwolle (nu boekwinkel), Schuilkerk Maria Minor in Utrecht (nu restaurant) en de Dominicanenkerk in Maastricht (boekwinkel). Is dit nu (nog) kunst te noemen? Wat is het effect van het spelen met herkenning en vervreemding?.

Suggesties vanuit een andere kunstdiscipline

Kies een kunstvorm die voor jou vervreemdend (vreemd?) is en die je in eerste instantie niet aanspreekt. Bedenk waarom deze kunstvorm dat effect op je heeft? Noteer je antwoorden. Probeer je er vervolgens eens wat meer in te verdiepen. Wat zou bijvoorbeeld de bedoeling zijn van de kunstenaar? Hoe schrijven recensenten erover? Hoe vinden anderen ervan? In hoeverre kunnen de meningen van anderen jouw eerste indruk beïnvloeden?

Kies vervolgens een kunstwerk in deze discipline dat je (nu wellicht) wel aanspreekt en schrijf een eigen recensie of blog. Onderbouw je keuze.

Meer inspiratie?

Opsomming mogelijke bronnen (literatuur, websites, films etc.):

- eerder ontwikkeld materiaal voor CKV (eigen materiaal van docenten);
- materiaal zoals ontwikkeld door musea, gezelschappen en culturele instellingen.

- Steinz, P. (2014) *Made in Europe, De kunst die ons continent bindt*. Amsterdam: Nieuw Amsterdam.
- artikel 18 *Un chien andalou/Magritte*
- artikel 21 *Pop Art*
- artikel 27 *Absurdistisch theater*

- video's op <http://www.arttube.nl>
- <http://www.yinkashonibaremba.com/>